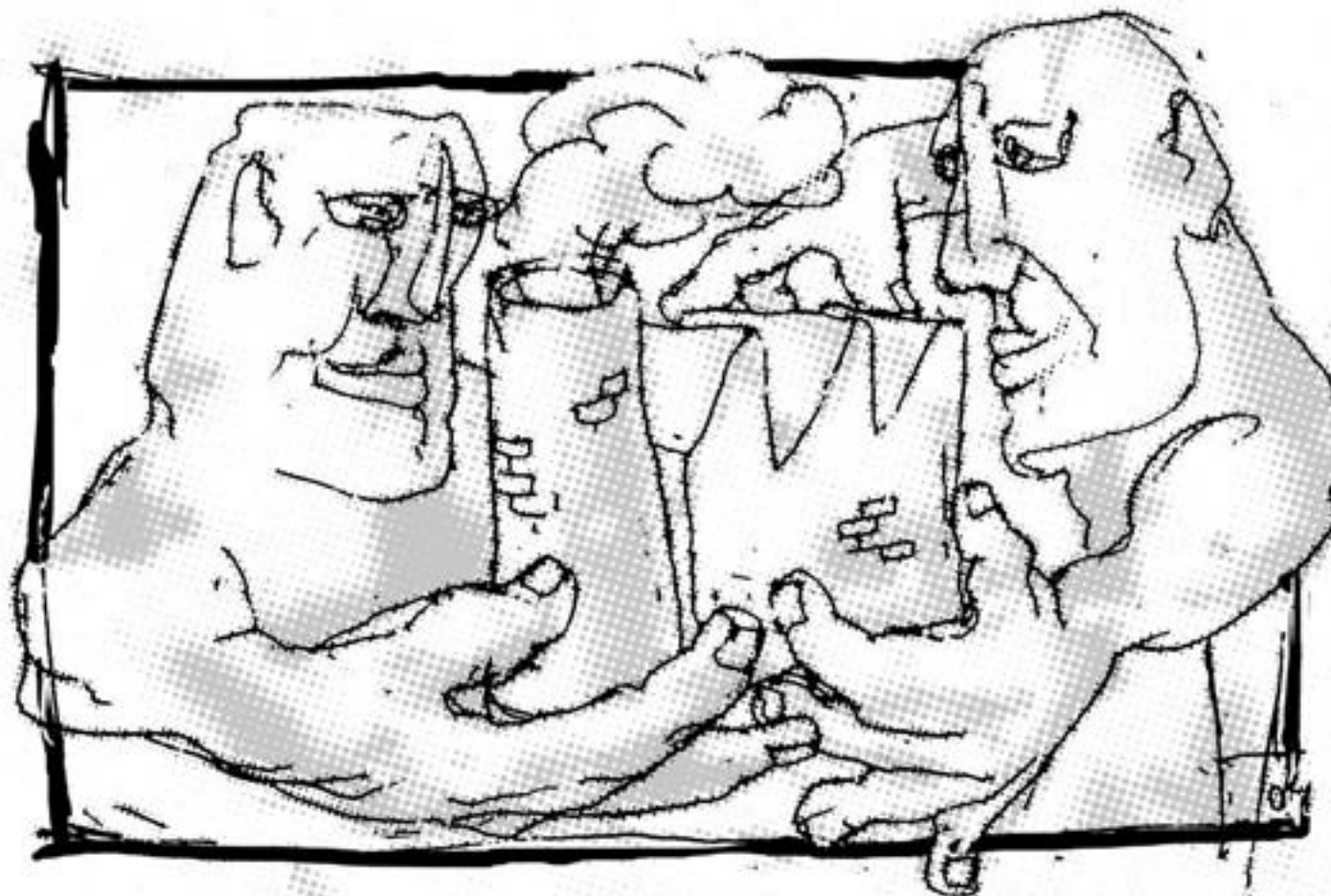

Fiscale ongelijkheid bedrijfsoverdracht blijft

De ministerraad heeft onlangs een rapport besproken, waarin aanbevelingen worden gedaan om de fiscale overdracht van bedrijven te vergemakkelijken. Het belangrijkste voorstel is om de bestaande vrijstelling voor ondernemingsvermogen in het successie- en schenkingsrecht met ingang van 2005 op te trekken van 30 procent naar 50 procent. Die maatregel zou de schatkist jaarlijks zo'n 60 miljoen euro kosten. Dat bedrag kan bekostigd worden uit de 80 miljoen euro (op jaarbasis) die in het regeerakkoord is uitgetrokken voor de herziening van de Successiewet. De werkgeversorganisaties VNO-NCW en MKB-Nederland pleiten al jaren voor een vrijstelling van 100 procent bij de overgang van ondernemingsvermogen. Ik vind het beter het beschikbare budget (deels) te gebruiken voor het oplossen van een bestaande ongelijk-

De overgang van ondernemingsvermogen is nu voor dertig procent vrijgesteld van successierecht. Het kabinet wil dit percentage verhogen naar vijftig. Maar de ongelijkheid tussen ondernemers onderling wordt niet opgelost. Dat moet veranderen

» *Albert-Jan van Soelen*

Die maatregel kost de schatkist jaarlijks zo'n 60 miljoen euro

heid tussen ondernemers onderling. In de plannen van het kabinet wordt deze juist verder vergroot.

De IB-ondernemer wordt een versoepeling in het vooruitzicht gesteld van de regelingen om 'bij leven' zijn bedrijf aan een opvolger over te dragen. Ondernemers die via een vennootschap opereren (dga's) wordt op dit punt echter niets geboden, terwijl uit het rapport toch blijkt dat maar liefst een derde van de bedrijven in bv-vorm wordt uitgeoefend. Het kabinet gaat er kennelijk van uit dat dga's zichzelf wel kunnen redden. Dat is in de praktijk echter lang niet altijd het geval. De dga die zijn onderneming verkoopt is direct 25 procent aanmerkelijkbelangheffing verschuldigd over het verschil tussen de historische kostprijs en de verkoopprijs van de aandelen. Dat levert een liquiditeitsprobleem op als wordt afgesproken dat de koper de koopsom in termijnen zal voldoen, wat regelmatig gebeurt. Alleen dga's die hun aandelen binnen de familie overdragen, kunnen een beroep doen op de faciliteit

waarbij de betaling van de ab-heffing renteloos over een periode van tien jaar mag worden uitgesmeerd. Maar de trend is juist dat dga's hun aandelen overdoen aan niet-familieleden.

Voor IB-ondernemers geldt ook op dit moment niet de voorwaarde dat het bedrijf binnen de familie moet worden overgedragen om gebruik te kunnen maken van een 'geruisloze doorschuiving' (dat wil zeggen: zonder directe afrekening met de fiscus over de in het onder-

nemingsvermogen aanwezige stille reserves). Wel is vereist dat de overdracht plaatsvindt naar een mede-ondernemer of naar iemand die als werknemer bij de onderneming betrokken is. Hierbij geldt nu nog een termijn van drie jaar; in het voorstel wordt die teruggebracht naar twee jaar. Maar die verzachting heeft dus geen gevolgen voor de 'familievoorwaarde' waaraan de dga gebonden is als hij aanspraak wil maken op een gespreide betalingsregeling voor

de ab-heffing. Ik vind dat de Tweede Kamer op dit punt moet ingrijpen en de regering ertoe moet bewegen het beschikbare budget voor de Successiewet deels in te zetten voor verlichting van de IB-verplichtingen van dga's die hun aandelen overdragen.

Er zijn daarbij twee alternatieven denkbaar. Het eerste is dat er — analoog aan de situatie voor de IB-ondernemer — ook een geruisloze doorschuiffaciliteit voor dga's komt die hun bedrijf overdragen

aan een mede-ondernemer of een werknemer. Een tweede mogelijkheid is dat bij de overdracht van aandelen de verschuldigde ab-heffing pas hoeft te worden voldaan op het moment dat de koopprijs daadwerkelijk in contanten bij de verkoper binnenkomt. De fiscus hoeft zich overigens geen zorgen te maken dat dga's in groten getale ('oneigenlijk') een beroep op zo'n faciliteit zouden doen. Elke verkoper is er immers bij gebaat de koopsom voor zijn aandelen zo snel

mogelijk in handen te krijgen.

Nog een 'verbeterpunt' van de kabinetsplannen betreft de toepassing van de vrijstelling van schenkingsrecht bij de schenking van ondernemingsvermogen. Die vrijstelling (nu 30, straks dus waarschijnlijk 50 procent) geldt alleen als de schenker tenminste 55 jaar oud is of voor 45 procent of meer arbeidsongeschikt. Mij is nooit duidelijk geworden waarom de nabestaanden van een ondernemer die op vijftigjarige leeftijd overlijdt wel een beroep op de vrijstelling van 30 procent voor het successierecht kunnen doen, maar waarom degenen aan wie een vijftigjarige ondernemer zijn bedrijf schenkt geen aanspraak hebben op een vergelijkbare vrijstelling van schenkingsrecht. Ook aan die ongelijkheid zou de Tweede Kamer wat moeten doen.

Overigens is het verheugend dat

Dga's doen juist hun aandelen over aan niet-familieleden

uit het rapport blijkt dat ook het ministerie van Financiën tot de conclusie is gekomen dat de bedrijfsopvolgingsfaciliteit moeilijk leesbaar is. Dit is een eufemisme: de regeling is zelfs voor deskundigen nauwelijks te volgen en roept in de praktijk bovendien tal van vragen op. Als doekje voor het bloeden wordt ons in het vooruitzicht gesteld dat de redactie ervan tegen het licht zal worden gehouden bij de algemene herziening van de Successiewet. Het is duidelijk dat deze niet gedurende de zittingstermijn van het kabinet Balkenende 2 zal plaatsvinden. Als derde suggestie zou ik de Tweede Kamer daarom willen meegeven het kabinet te vragen nog in de loop van dit jaar met een concreet tekstvoorstel te komen. Het hoeft toch geen jaren te duren voordat zo'n belangrijke regeling in begrijpelijk Nederlands wordt omgezet?

Mr A.J. van Soelen is fiscalist en compagnon bij Spighoff Advocaten & Belastingadviseurs te Amsterdam. www.spighoff.com

